

REVOLUȚIA ROMÂNĂ DIN DECEMBRIE 1989 REFLECTATĂ ÎN PRESĂ

Dana-Roxana NICULA¹

Cuvinte-cheie: revoluție; presă; luptă; dictatură; comunism.

Keywords: revolution; press; struggle; dictatorship; communism.

Rezumat: *Revoluția Română din Decembrie 1989 a fost un fenomen complex, făcând parte dintr-un lanț de schimbări politice petrecute în Europa Centrală și de Răsărit în perioada 1988-1991. Istoriografia românească și străină a abordat subiectul din multe perspective: istoric, social, politic. Spre deosebire de celelalte state din zonă care făceau parte din Lagărul Comunist, unde schimbarea regimului s-a realizat pașnic, în România schimbarea s-a realizat cu violență. Prin acest demers ne propunem să prezentăm știri și comentarii făcute în presa străină și cea românească în acele zile din decembrie 1989, privind evenimentele care s-au desfășurat în România. Despre evenimentele de la Timișoara din 16-17 decembrie 1989, mass-media străină a informat statele occidentale și chiar pe românii din țară prin posturile de radio Vocea Americii și Europa Liberă, presa internă fiind strict controlată. Presa scrisă, radioul și televiziunea din România au prezentat evenimentele după fuga lui Nicolae Ceaușescu din ziua de 22 decembrie 1989. Ziarul Scînteia, organul de presă al Partidului Comunist Român, a scos în aceea zi un număr special intitulat Scînteia Poporului, o foaie distribuită gratuit. Au mai apărut încă două numere, după care și-a schimbat numele în Adevărul. Presa a constituit un factor important în desfășurarea Revoluției, a creat o stare de spirit, a informat permanent poporul despre mersul Revoluției și despre schimbările care aveau loc.*

Abstract: *The Romanian Revolution of December 1989 was a complex phenomenon, part of a chain of political changes that took place in Central and Eastern Europe between 1988 and 1991. Romanian and foreign historiography has approached the subject from many perspectives: historical, social, political. Unlike other surrounding countries part the Soviet Bloc, where the regime change was peaceful, in Romania the change was violent. In this paper we aim to present the news and comments made by the foreign and Romanian press in the days of December 1989, regarding the events that took place in Romania. On the events in Timisoara that took place on December 16-17, 1989, foreign media informed Western states and even Romanians in the country through the radio stations Voice of America and Free Europe, the internal press being strictly controlled. The print media, the public radio and television in Romania presented the events after the escape of Nicolae Ceausescu on*

1. Muzeul Municipiului București; e-mail: dincadanaroxana@yahoo.com.

December 22, 1989. The newspaper Scînteia, the press body of the Romanian Communist Party, released a special issue on that day, titled Scînteia Poporului, a sheet distributed free of charge. Two more numbers appeared, after which the paper changed its name to Adevărul. The press was an important factor in the development of the Revolution. It created a state of mind and constantly informed the people about the progress of the Revolution and about the changes that were taking place.

Revoluția Română din Decembrie 1989 a fost un fenomen complex, făcând parte dintr-un lanț de schimbări politice petrecute în Europa Centrală și de Răsărit în perioada 1988-1991. Istoriografia românească și străină a abordat subiectul din multe perspective: istoric, social, politic. Spre deosebire de celelalte state din zonă, care făceau parte din Lagărul Comunist, unde schimbarea regimului s-a realizat pașnic, în România schimbarea s-a realizat cu violență.

Prin acest demers ne propunem să prezentăm știri și comentarii făcute în presa străină și cea românească în acele zile din decembrie 1989, privind evenimentele care s-au desfășurat în România.

Evenimentele care au avut loc în România în decembrie 1989 s-au declanșat pe fondul nemulțumirii generate de regimul abuziv al lui Nicolae Ceaușescu, singurul conducător comunist din Europa de Est care a refuzat valul de reforme ce s-au aplicat în celelalte țări comuniste din regiune. Odată cu venirea la putere, în 1984, a lui Mihail Gorbaciov în U.R.S.S. și punerea în aplicare a politicii sale de „perestroika”, în țările socialiste s-a accentuat mișcarea pentru reforme, pentru democrație. Nicolae Ceaușescu nu a acceptat această politică de reorganizare a statului; el susținea că în România această schimbare s-a produs încă din 1965 (Scurtu, 1990, p. 12). Românii au crezut timp de aproape un deceniu că regimul restrictiv pe care trebuie să-l îndure se datorează necesității de a achita datoria externă a țării, însă după achitarea ei în aprilie 1989, au constatat că nu se întrevedea nicio îmbunătățire a nivelului lor de trai.

Reformele inițiate în Polonia prin legalizarea partidului lui Lech Walesa, Solidaritatea, la 31 august 1988, apoi constituirea în Ungaria a Frontului Democrat Maghiar la 3 septembrie 1988, urmate în 1989 de căderea guvernelor comuniste din Cehoslovacia (Gustáv Husák), Bulgaria (Todor Jivkov), Republica Populară Democrată Germană (Erich Honecker, căderea zidului Berlinului la 9 noiembrie 1989), au creat premisele căderii regimului comunist și în România (Ibidem, p. 13; Corneanu, 2014, p. 424).

Lui Ceaușescu i s-a dat posibilitatea să renunțe de bunăvoie la putere pe 20 noiembrie 1989, când au început lucrările Congresul al XIV-lea al P.C.R. Postul *Radio Europa Liberă* transmitea că în România fost luate măsuri speciale de securitate pentru desfășurarea în bune condiții a congresului. Agențiile de știri occidentale, cea iugoslavă și cea maghiară, semnalau cazurile unor cetățeni străini cărora le-a fost refuzată intrarea în România. De asemenea, Ambasada română din Austria a respins cererea de viză a șefului biroului de la Viena al agenției France Presse. Agenția TANJUG a făcut cunoscut refuzul

autorităților de la București de a permite intrarea în România a unui ziarist iugoslav pentru congres. Partidul Comunist din Ungaria, deși fusese invitat să își trimită reprezentanții, a anunțat neparticiparea la congres (Ibidem, p. 430).

În acest timp presa din România transmitea „Succesul deplin al celui de-al XIV-lea Congres al partidului, spre gloria și măreția României socialiste” și mesajele de prietenie și solidaritate adresate Congresului de state precum China, Coreea, Cipru, Cuba (*Scînteia*, 20 noiembrie 1989), (Fig.1).

Într-un interviu acordat ziarului *France International* la 23 noiembrie 1989 de Oleg Bogomolov, consilierul economic al președintelui Mihail Gorbaciov, acesta declara: „Anumiți lideri politici pot să nu fie conștienți de necesitatea unor asemenea schimbări, dar viața însăși le-o impune. De aceea, privesc cu oarecare optimism evoluția viitoare a României”. (Ibidem, p. 431).

Întâlnirea liderilor politici ai S.U.A., George Bush, și U.R.S.S., Mihail Gorbaciov, din 2-3 decembrie 1989 de la Malta, a accelerat procesul de descompunere a structurilor socialiste în statele europene și a avut o influență puternică asupra evoluției evenimentelor care au urmat în România. Izolarea României era tot mai evidentă.

Evenimentele petrecute la Timișoara în zilele de 16-17 decembrie 1989 au fost transmise de mass-media străină. Statele occidentale și românii din țară primeau informații necenzurate prin posturile *Radio Vocea Americii*, *Radio Europa Liberă* și de la televiziunile din Bulgaria, Iugoslavia, Ungaria, U.R.S.S., presa internă fiind strict controlată.

Din 19 decembrie 1989, agențiile de presă internaționale au început să publice articole referitoare la incidentele petrecute la Timișoara.

Într-un raport al Agenției iugoslave de presă TANJUG, se menționa că: „Demonstrația de duminică (17 decembrie 1989) a fost pornită de decizia autorităților române de a-l trimite pe pastorul László Tőkés, preotul disident, luteran de origine maghiară, în exil intern. Părintele și soția gravidă a acestuia au fost luați de poliție și duși într-o destinație necunoscută, mulțimea furioasă a spart geamurile și a dat foc primăriei din Timișoara”. (Duvan, 1991, p. 7).

În timp ce timișorenii se înfruntau cu miliția și armata care a folosit tancuri, tunuri cu apă și elicoptere blindate pentru a dispersa mulțimea, Nicolae Ceaușescu a plecat într-o vizită de lucru în Iran, o încercare disperată de a ieși din izolarea în care se afla, convins fiind că securitatea va restabili ordinea.

Jurnalista Judy Depsey, redactor la *Financial Times*, relatează pe 19 decembrie 1989 că: „La Timișoara poliția trage în demonstrații, orașul s-a închis. România și-a închis pe 18 decembrie 1989 granițele cu Ungaria și Iugoslavia. 10.000 de oameni au protestat puternic împotriva guvernului președintelui Nicolae Ceaușescu”. (*Financial Times*, 19 decembrie 1989), (Fig. 2).

În numărul din 20 decembrie 1989, aceeași ziaristă consemnează că „Nicolae Ceaușescu a luat toate măsurile pentru a izola țara de presiunile din afară. [...]. William Waldgrave, ministru de stat în departamentul britanic de externe, a apelat la forțele

securității să reprezinte adevărata dorință a poporului român și să înlăture regimul lui Nicolae Ceaușescu. Între timp, ministrul de externe sovietic a condamnat omorurile, iar Statele Unite au sugerat un răspuns coordonat al țărilor vestice și din zona de influență sovietică, poate în cadrul acordului de la Helsinki”. (*Financial Times*, 20 decembrie 1989).

Editorialul american *Baltimore Sun*, cu agenții în Irlanda, Londra și Moscova, consemna la 19 decembrie 1989 sub titlul „Convulsiile politice ale Europei de Est au dărâmat, în fine, «ultimul domino, România, țara cea mai dur oprimată»”:

„Sâmbătă seara străzile Timișoarei s-au umplut de o mulțime de oameni care protestau și se răsculau. Duminică dimineața trupele au început să tragă. Oamenii cădeau. Au fost morți, numărul lor, între zece și câteva sute”. (Duvan, 1991, p. 9).

Este vorba despre zilele din 16 și 17 decembrie, când presa românească nu reacționa în niciun fel, numai Radio București a făcut apeluri la calm către populație. Ziariștilor și turiștilor străini nu le era permisă intrarea în țară. Presa românească de propagandă îl proslăvea pe Ceaușescu, „marele conducător al patriei socialiste”, fiind devotată cultului personalității acestuia.

Pe 20 decembrie, Nicolae Ceaușescu a decretat stare de urgență în regiunea Timiș potrivit TANJUG. De asemenea, Judy Dempsey consemna în *Financial Times* din 21 decembrie că „numărul morților crește în represaliile din România. Aseară președintele României, Nicolae Ceaușescu a dat vina pe acțiunile internaționale și teroriste pentru masivele demonstrații antiguvernamentale de duminică trecută, în orașul Timișoara, din nord-vestul țării, în timp ce estimările numărului celor masacrați au crescut”. (*Financial Times*, 21 decembrie 1989), (Fig. 3).

Agenția de știri oficială est-germană A.D.N., citând românii stabiliți în Germania de Est având prieteni și familii în România, a relatat că forțele securității au omorât între 3.000 și 4.000 de demonstranți în Timișoara și au continuat să înăbușe alte demonstrații de protest în peste 10 orașe (Duvan, 1991, p. 12).

În contextul evenimentelor desfășurate la Timișoara, precum și în alte capitale de județ, în ziua de 20 decembrie, Ceaușescu a decretat stare de urgență în regiunea Timiș. Agenția TANJUG, citând consulatul iugoslav din Timișoara, a raportat că peste 50.000 de oameni au mărșăluit pe străzi, în ciuda miliției și gărzilor înarmate care luni au înconjurat orașul (Corneanu, 2014, p. 602).

La București, din inițiativa lui Ceaușescu, au fost alarmate Gărzile Patriotice și personalul întreprinderilor industriale de pe platformele Pipera și Băneasa, în vederea organizării unor mitinguri în marile întreprinderi industriale bucureștene, mediatizate amplu prin intermediul televiziunii și radioului. S-a renunțat la această idee, pentru organizarea unui mare miting în Piața Palatului în ziua de 21 decembrie 1989, deoarece Ceaușescu dorea să obțină adeziunea populației (Ibidem, p. 603), (Fig. 4).

Au fost luate măsuri riguroase de securitate pentru buna desfășurare a mitingului. În perimetrul Pieței Palatului au fost concentrate trupe de miliție echipate în militari, dar și în civil, 147 cadre de Miliție și 300 de ofițeri de la Școala de Perfecționare a Cadrelor de

Miliție din București, iar accesul în Piață a fost blocat. Nicolae Ceaușescu a luat cuvântul, însă nu a putut să-și susțină spiciul, deoarece s-a auzit un vuiet puternic, iar mulțimea a intrat în panică. S-a creat o stare de confuzie generală. Ceaușescu a încercat să-și susțină discursul în pofida țipetelor, însă nimeni nu-l mai asculta, oamenii au început să părăsească Piața (Ibidem, p. 605). Transmisiunea a fost întreruptă la radio și la televiziune, fiind înlocuită cu un cântec patriotic.

Financial Times relatează în 21 decembrie 1989: „Lupte de stradă în București. Tancurile calcă studenții. Greve, îngrijorare la Națiunile Unite!”, „Ceaușescu respinge ideea genocidului din România!” (*Financial Times*, 22 decembrie 1989), (Fig. 5).

Mass-media din Iugoslavia și Ungaria au raportat că mai mult de 50 de persoane au fost omorâte de forțele de securitate. Agenția de știri TANJUG relatează că cel puțin 20 de studenți au murit în Capitală, când poliția a improșcat mii de demonstrați cu o ploaie de gloanțe și a deschis foc de rachete din elicoptere (Duvan, 1991, p. 14).

Radio Budapesta a relatat că 32 de demonstrați au fost omorâți în Cluj și că „sunt mulți morți pe străzile Timișoarei, ale Bucureștiului și în alte orașe” (Ibidem). Corespondentul agenției TASS consemnează că la București cel puțin doi demonstrați au fost omorâți, călcați de mașini blindate, „[...] când un grup de martori oculari s-au repezit să-i scoată pe cei călcați de sub roțile mașinilor blindate, s-a tras asupra lor cu automate”. (Ibidem, p. 15). De asemenea, tot TASS a anunțat că studenții au chemat muncitorii din fabricile cele mai importante din capitală, să pornească o grevă generală. La Timișoara soldații și ofițerii s-au alăturat demonstraților. Radio Budapesta raporta în seara de 21 decembrie 1989 că situația din Arad era explozivă, iar la Sibiu, unde era secretar de partid Nicu Ceaușescu, fiul președintelui, mulțimea a ieșit în stradă”. (Ibidem, p. 16).

Conform celor mai multe rapoarte, declanșarea demonstrațiilor din 21 decembrie 1989 s-a produs în momentul în care Nicolae Ceaușescu și-a început discursul în fața mulțimii.

Biroul de la Moscova al ziarului *Baltimore Sun* consemnează în 22 decembrie 1989 că liderul sovietic, Mihail Gorbaciov, referindu-se la evenimentele ce aveau loc în România, a precizat: „Deocamdată, informațiile pe care le-am primit din București și de la ambasadorul român nu ne dau posibilitatea de a ne forma o noțiune a ceea ce se întâmplă în țara aceasta”. (Ibidem).

Rapoartele din București, transmise în ziua de 21 decembrie 1989 la Moscova, prin Agenția Sovietică TASS și trimise la Baltimore de la Biroul din Moscova al ziarului *The Sun* ofereau informații concrete despre evenimentele de la București. În aceste rapoarte se preciza: „Camioane pline cu trupe și pompe de incendiu au fost masate în centrul Capitalei române. Poliția a încercat să disperseze demonstrații și să oprească pe alții să li se alăture, dar a eșuat. Mulțimea care număra câteva sute a sporit la câteva mii. Demonstrații cântă: LIBERTATE și JOS DICTATURA. Tancuri urmează soldați cu puști-mitralieră, care împing demonstrații de-a lungul arterei principale din București. Se aud împușcături de arme automate. Ambulanțe și dube de miliție trec în viteză mare prin Piață. Martori oculari spun că printre demonstrați se află morți și răniți”. (Ibidem, p. 19).

Jurnalistul Nikolai Morozov, corespondentul agenției TASS, consemna că la fiecare 40 de minute pleca o telegramă către Moscova cu referire la evenimentele din Piața Universității din București (Corneanu, 2014, p. 626). În acest timp Agerpres, agenția națională de presă, tăcea.

În dimineața zilei de 22 decembrie 1989, ministrul Apărării Naționale, generalul Vasile Milea, s-a sinucis. Radioul și Televiziunea Română au prezentat conținutul Decretului Prezidențial cu privire la instituirea stării de necesitate. La scurt timp, Nicolae și Elena Ceaușescu au părăsit sediul C.C. al P.C.R., cu elicopterul prezidențial. Manifestanții au ocupat sediul C.C. al P.C.R., soldații au fraternizat cu ei imediat și Televiziunea Română a fost ocupată de un grup de manifestanți. Pe post s-a anunțat pentru prima dată că „Dictatorul a fugit!”, Televiziunea Națională a început să transmită evenimentele din stradă în direct. În Piața Palatului, sute de mii de oameni scandau „Jos cu dictatura!”, „Vrem judecată!” și „Putere poporului!”

Ziarul *Scînteia*, organul de presă al Partidului Comunist Român, a scos în ziua de 22 decembrie 1989, la prima oră a dimineții, un număr în care apare cu litere mari titlul „Marea Adunare Națională a Oamenilor Muncii din Capitală a dat expresie hotărârii de a acționa pentru apărarea cuceririlor socialiste, a independenței și integrității teritoriale a României!” (*Scînteia*, 22 decembrie 1989), (Fig 6).

După fuga lui Nicolae Ceaușescu, același organ de presă, sub presiunea evenimentelor, a scos un număr special intitulat *Scînteia poporului*, o foaie distribuită gratuit, ce cuprindea titluri precum: „Glorie patriei libere, poporului erou!”, „Dictatura a căzut, poporul e liber!”, „Victoria adevărului!”, „Recunoștință fierbinte armatei române!” (*Scînteia poporului*, 22 Decembrie 1989).

Într-o rubrică distinctă apare publicată poezia lui Andrei Mureșanu „Deșteaptă-te Române!”, care va deveni imn național.

În zilele de 23 și 24 decembrie au mai apărut două numere ale ziarului sub această titulatură, după care ziarul și-a schimbat numele în *Adevărul*. Aceste două numere cuprind în paginile lor titluri care au rămas în memoria colectivă: „Revoluția populară a învins! Acum e nevoie de rațiune, calm și vigilență în apărarea libertății și valorilor naționale!”, de asemenea comunicatul către țară al Consiliului Frontului Salvării Naționale, nou creat, și „Declarația Frontului Democratic Român din Timișoara” (*Scînteia poporului*, 23 decembrie 1989).

În ziua de 22 decembrie 1989, a apărut primul ziar liber al Revoluției Române, *Libertatea*, cotidian al Frontului Renașterii Naționale. Ziarul are patru pagini și cuprinde îndemnuri și articole referitoare la libertatea dobândită, informații despre acțiunile din stradă și rubrici ca: „Cinste vouă!”, „Trăiască libertatea!”, „Primele ore ale libertății!”, semnate de Mihai Bărbulescu, Aurel Ghimpu, Sorin Roșca Stănescu, Octavian Andronic, Stelian Moțiu (*Libertatea*, 22 decembrie 1989), (Fig.9).

Mass-media din țară și străinătate a continuat să transmită evenimentele în timp real. Televiziunile statelor învecinate și posturile de radio transmiteau informații despre

evenimentele din București, despre fuga lui Ceaușescu și măcelul declanșat împotriva populației civile.

Cotidianul francez *Le Monde*, din 22 decembrie 1989, rezervă un spațiu amplu evenimentelor din România, cuprinzând articole cu litere mari: „Tulburările din România au cuprins și capitala!”, „Președintele Ceaușescu a renunțat la putere pe fondul presiunii protestatarilor din București și din orașele românești!”, „Asasinii!”, „Jos Ceaușescu!”, „Timișoara oraș martir!”. Apare și un apel al regelui Mihai care se adresează armatei să apere poporul român (*Le Monde*, 22 decembrie 1989), (Fig. 8).

Cotidianul american *The New York Times* consemna în 22 decembrie că, în urma demonstrației anticomuniste din Capitala României, sunt raportați cel puțin 13 morți, iar în 24 decembrie anunța capturarea lui Nicolae Ceaușescu (*The New York Times*, 22 decembrie 1989).

Din Raportul agenției TASS pentru ziua de 23 decembrie 1989, reiese că în Piața Palatului a avut loc o luptă între forțele rebele și unitățile speciale, gărzile speciale ale lui Nicolae Ceaușescu, care s-au baricadat în Palatul Consiliului de Stat. Se precizează că: „[...] Locuitorii orașului sunt înfricoșați să iasă din case și se mișcă de-a lungul pereților. Mulți civili cu benzi tricolore pe braț ajută în mod activ pe rebeli. Ei aduc muniții și mâncare caldă soldaților care au petrecut noaptea în Piață și le povestesc despre situația din alte părți ale orașului [...]. Situația din București este critică, au loc lupte crâncene între unități militare care au trecut de partea rebelilor și trupe ale securității de stat, credincioase lui Ceaușescu”. (Duvan, 1991, p. 25).

Luptele din România erau descrise de agențiile străine ca cele mai teribile în Europa de la cel de Al Doilea Război Mondial. Oamenii politici și opinia publică internațională au reacționat.

Mihail Gorbaciov a anunțat pe 23 decembrie 1989 că U.R.S.S. nu intenționează să intervină direct în România, în schimb James Baker, în acord cu o delegație a guvernului francez, a declarat că Pactul de la Varșovia are sprijinul S.U.A., dacă decide să trimită trupe să ajute noul regim din România (Ibidem, p. 29).

Pe 25 decembrie 1989, Nicolae și Elena Ceaușescu au fost executați în urma unui proces secret și sumar, având ca principal cap de acuzare genocidul împotriva poporului român.

Robert Ruby de la *Baltimore Sun* consemna pe 26 decembrie: „Seara trecută Televiziunea Română a anunțat că Nicolae Ceaușescu, liderul comunist răsturnat de la putere săptămâna trecută, a fost executat împreună cu soția sa, Elena, după un scurt proces secret”. (Ibidem, p. 38).

Procesul a fost transmis mai târziu de Televiziunea Română, arătând chiar și execuția.

Ziarul *Le Monde* din 27 decembrie 1989 cuprinde în paginile sale un articol în care este prezentat faptul că la Spitalul de Urgență din București se află internată în stare foarte gravă mama Elenei Ceaușescu, în vârstă de peste 100 de ani. Într-un articol din *România Liberă*, din 4 ianuarie 1990, redactorul Emil Munteanu consemnează faptul că bătrâna suferindă a fost descoperită în reședința soților Ceaușescu din cartierul Primăverii,

conectată la aparate și părăsită de personalul care o îngrijea (*Le Monde*, 27 decembrie 1989; *România Liberă*, 4 ianuarie 1990), (Fig. 9).

Presa a constituit un factor important în desfășurarea Revoluției Române, a creat o stare de spirit și a informat permanent poporul despre mersul revoluției și despre

BIBLIOGRAFIE / BIBLIOGRAPHY

Ziare / Newspapers

- Scânteia* din 20 noiembrie 1989.
Scânteia din 21 decembrie 1989.
Scânteia din 22 decembrie 1989.
Scânteia Poporului din 22 decembrie 1989.
Scânteia Poporului din 23 decembrie 1989.
Libertatea din 22 decembrie 1989.
România Liberă din 4 ianuarie 1990.
Financial Times din 19 decembrie 1989.
Financial Times din 21 decembrie 1989.
Financial Times din 22 decembrie 1989.
Le Monde din 22 decembrie 1989.
Le Monde din 27 decembrie 1989.
The New York Times din 22 decembrie 1989.

Lucrări speciale / Special Works

- Cornățeanu, C., 2014, *Victorie Însângărată. Decembrie 1989*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște.
Duvan, A., 1991, *Revoluția Română văzută de ziaristi americani și englezi*, Editura Evenimentul, București.
Osiac, D., Neacșu, Gh., Rusu, S., 2009, *Revoluția Română din decembrie 1989 – Documente*, Editura Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989, București.
Scurtu, I., Mazilu, E., Dinu, Ș., Pavelescu, Ș., 1990, *Sfârșitul Dictaturii, 21-25 Decembrie 1989*, Editura Clio, Craiova.

LISTA ILUSTRĂȚIILOR / LIST OF ILLUSTRATIONS

- Figura 1. *Scînteia* din 20 noiembrie 1989.
Figure 1. *Scînteia*, November 20, 1989.
Figura 2. *Financial Times* din 19 decembrie 1989.
Figure 2. *Financial Times*, December 19, 1989.
Figura 3. *Financial Times* din 21 decembrie 1989.
Figure 3. *Financial Times*, December 21, 1989.
Figura 4. *Scînteia* din 21 decembrie 1989.
Figure 4. *Scînteia*, December 21, 1989.
Figura 5. *Financial Times* din 22 decembrie 1989.
Figure 5. *Financial Times*, December 22, 1989.

- Figura 6. *Scînteia* din 22 decembrie 1989.
- Figure 6. *Scînteia*, December 22, 1989.
- Figura 7. *Libertatea* din 22 decembrie 1989.
- Figure 7. *Libertatea*, December 22, 1989.
- Figura 8. *Le Monde* din 22 decembrie 1989.
- Figure 8. *Le Monde*, December 22, 1989.
- Figura 9. *Le Monde* din 27 decembrie 1989.
- Figure 9. *Le Monde*, December 27, 1989.

Fig. 1 *Scînteia* din 20 noiembrie 1989.

Fig. 2 Financial Times din 19 decembrie 1989.

Fig. 3 Financial Times din 21 decembrie 1989.

Fig. 4 Scinteia din 21 decembrie 1989.

Fig. 5 Financial Times din 22 decembrie 1989.

Fig. 8. Le Monde din 22 decembre 1989.

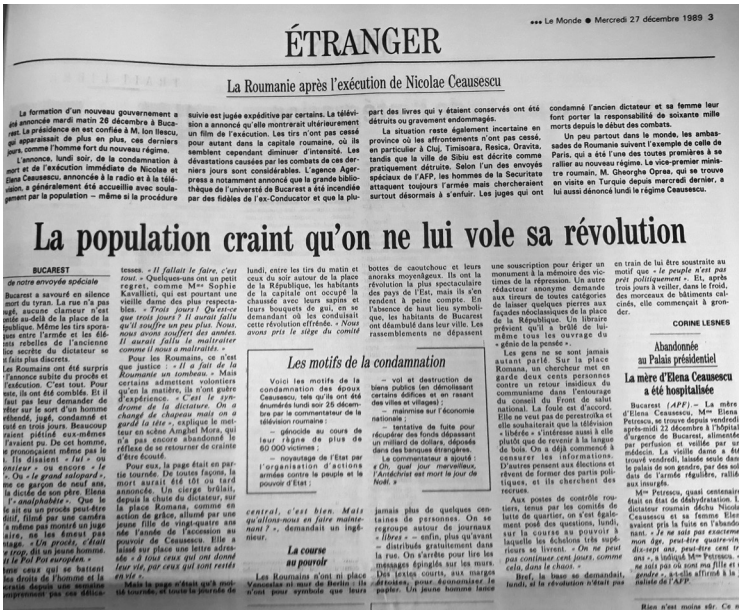

Fig. 9 Le Monde din 27 decembre 1989.